

A Magyar Kémikusok Egyesületének
– a MTE SZ tagjának –
tudományos ismeretterjesztő
folyóirata és hivatalos lapja

Szerkesztőség:

Felelős szerkesztő: KISS TAMÁS
[SZEKERES GÁBOR] örökös főszerkesztő
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, BANAI ENDRE,
LENTE GÁBOR, NAGY GÁBOR,
PAP JÓZSEF SÁNDOR,
ZÉKÁNY ANDRÁS
Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Szerkesztőbizottság:

SZÉPVÖLGYI JÁNOS,
a szerkesztőbizottság elnöke,
BIACS PÉTER, BUZÁS ILONA,
HANCSÓK JENŐ, JANÁKY CSABA,
KALÁSZ HUBA, KEGLEVICH GYÖRGY,
KOVÁCS ATTILA, MIZSEY PÉTER,
NEMES ANDRÁS, ifj. SZÁNTAY CSABA,
SZABÓ ILONA, TÖMPE PÉTER,
ZÉKÁNY ANDRÁS

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelők
A szerkesztésért felel: KISS TAMÁS

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883
Fax: 36-1-201-8056
E-mail: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: ANDROSITS BEÁTA
Nyomdai előkészítés: HORVÁTH IMRE
Nyomás: Europrinting Kft.
Felelős vezető: ENDZSEL ERNŐ
ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 10200 Ft
Egy szám ára: 850 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyany Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1015 Budapest, Hattyú u. 16.
Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális és archivált számaink honlapunkon
(mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541
HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)
HU ISSN 1588-1199 (online)
DOI: 10.24364/MKL.2023.03

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja

Vésztérhes időket élünk, de legalább túl vagyunk a – szerencsére enyhe – télen. Ennek és a takarékosági intézkedéseknek köszönhetően a legtöbb intézet komoly energiamegtakarítást ért el. A BME-n kb. 40%-kal kevesebb energia fogyott. Viszont később indult az iskola, és az egyetemeken is három héttel csúszik a tavaszi félév. Próbálunk visszatérni a régi kerékvágásba, de még mindig nem hevertük ki a pandémia okozta károkat az oktatásban. A BME még 2022. november 25-én szervezett egy workshopot „BME a fenntarthatóságért” címmel, ahol egyetemünk karai és tanszékei bemutathatták kompetenciájukat a fenntarthatóság/környezetbarátság terén. Erről a jeles eseményről a Magyar Kémikusok Lapja mostani és későbbi számában is olvashatnak.

Kitekintve kollegáink helyzetére, reménykedünk abban, hogy a tanárok mihamarabb megkapják a jogosan követelt fizetésemelést, amely segít az odaadóbb és eredményesebb munkában. A mi szakmánkban azonban elengedhetetlen a lelkesedés. Mi, egyetemi oktatók is „megszenvetjük”, hogy egyre több, nem megfelelő tudással rendelkező diák kerül be a képzésre. A Magyar Kémikusok Egyesülete háza táján felelősen tervezzük a jövőt: működő szakosztályokat és a régi szép idők hangulatát hozó konferenciákat szeretnénk. Ennek jegyében készülünk a nyári Nemzeti Vegyészkonferenciára. A Szerves és Gyógyszerkémiai Szakosztály „BME Szerves és Gyógyszerkémiai Napot” tervez fiatal kutatók számára június második felében azt remélve, hogy az ország valamennyi egyeteméről és kutatóintézetéből érkeznek érdeklődő diplomázók és doktoránsok.

A lap márciusi számában Hargittai István és Hargittai Magdolna tolmácsolásában érdekes ismertető olvashatunk a biológiai nagymolekulák csavarvonalú szerkezetének felfedezéséről. Történelmi betekintést kapunk a makromolekulák helikális szerkezetének kutatási folyamatába, amelynek során olyan nagy nevek bukkannak fel, mint Harry Bateman, Horace R. Crain, Polányi Mihály és Náray-Szabó István. Az „Ígéretes fiatal kémikusaink” rovatban Novák Zoltán professzor, az ELTE TTK Kémiai Intézetében működő Katalízis és Szeretlen Szintézisek Kutatócsoport vezetője mutatkozik be. A lap „klasszikusai”, a néhai Braun Tibor mellett Inzelt György és Kutasi Csaba írásai nyújthatnak kikapcsolódást – sorrendben – a neurogasztronómiai, a Van der Waals-egyenlet és alakemlékező intelligens textíliák témában. Végül Sebestyén Zita avat be a gyógyszerészeti vizsgálómódszerek kémiaoktatásban való felhasználásába.

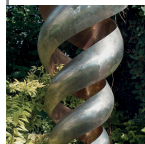
Remélem, hogy örömmel forgatják a Magyar Kémikusok Lapja márciusi számát.

Keglevich György

Keglevich György egyetemi tanár
MKE IB-tag, a Szerves és Gyógyszerkémiai Szakosztály elnöke

TARTALOM

IGÉRETES FIATAL KÉMIKUSAINK	
Reakciók és hallgatók katalízise. Beszélgetés Novák Zoltán professzorral	70
KITEKINTÉS	
Hargittai István, Hargittai Magdolna: Biológiai nagymolekulák csavarszerkezetének felfedezése	73
Inzelt György: Kiről nevezték el? Van der Waals-egyenlet, van der Waals-erők, Eötvös-törvény	80
Kutasi Csaba: Formamemóriás anyagok, alakemlékező intelligens textíliák	83
Braun Tibor: Az ételek érzékelésének tudományos alapjai. Neurogasztronómia	86
OKTATÁS	
Szólláthné Sebestyén Zita: Gyógyszerészeti vizsgálómódszerek felhasználása a kémiaoktatásban: a Rossett–Rice-teszt	88
VEGYÉSZLELETEK	
Lente Gábor rovata	92
A HÓNAP KÉMIAI PUBLIKÁCIÓJA	94
KÖSZÖNTÉS	
Tóth Gábor, Szűcs Mária: A 80 éves Penke Botond köszöntése	95
EGYESÜLETI ÉLET	96
A HÓNAP HÍREI	98

Cimlapunkon:
Kettős spirál. Gidon Graetz „Belső fény” című szobrának részlete. Weizmann Intézet, Rehovot, Izrael (fotó: Hargittai I., Hargittai M.)